

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב.)

פרשת נח

- ב -

וכד נימא כהצד הב' הני"ל, שבגוונא שסיבת ריצתו כעת היא רק מחמת הגשמים, אזי אסור לו לרוץ, - אי"כ יש להוסיף ולדון, האם הוא יכול כעת לטעון ולומר, שאע"פ שלולא הגשמים הוא באמת לא הי' רץ כלל, אך כעת לאחר שהוא נאלץ לרוץ מחמת הגשמים, אזי הוא גומר בדעתו, שסיבת ריצתו היא גם מחמת שהוא באמת רוצה כעת לרוץ לתפילה, וא"כ יהי' מותר לו לרוץ, כיון דמותר לרוץ לדבר מצוה.

או"ד די"ל דהוא לא יכול לטעון כך, כיון שזוהי טענת שקר, כיון שהאמת היא שמחמת התפילה הוא לא הי' רץ כלל, ולכן הוא לא יכול לטעון שסיבת ריצתו כעת, הינה גם מחמת שהוא באמת רוצה לרוץ לתפילה, - וא"כ י"ל דהוא לא יכול להגדיר כעת את מעשה ריצתו כריצה לדבר מצוה, כיון דאין זה אמת ואין זה נכון כלל וכלל.

- ג -

ולכאוי' יש מקום לפשוט את הנידון הב' הני"ל מפרשת השבוע, וכדלהלן.

דהנה כתוב בפסוק (ז, ה) 'וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּל אֲשֶׁר צִוְּהוּ ה', ופירש רש"י 'וַיַּעַשׂ נֹחַ - זה ביאתו לתיבה', - ומאידך כתוב בפסוק (ז, ז) 'וַיֵּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנָשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּבָה מִפְּנֵי מַיִם הַמַּבּוּל', ופירש רש"י 'מִפְּנֵי מַיִם הַמַּבּוּל - אף נח מקטני אמנה הי', מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים'.

ולכאוי' צ"ע טובא בזה, דאם נח לא נכנס לתיבה מייד מחמת ציווי הקב"ה, אלא הוא נכנס לתיבה רק כאשר דחקהו המים, כיון שהי' מקטני אמנה וכני"ל, אי"כ צ"ע מה הביאור במה שפירש רש"י, 'וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּל אֲשֶׁר צִוְּהוּ ה' - זה ביאתו לתיבה', והרי לכאוי' נח לא נכנס לתיבה מחמת ציווי הקב"ה, וכמו שרש"י בעצמו כתב שהוא לא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים, וא"כ צ"ע מדוע נכתב עליו בפסוק 'וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּל אֲשֶׁר צִוְּהוּ ה'.

- ד -

ולכאוי' בע"כ צריך לומר בזה, שאע"פ שבאמת נח לא נכנס לתיבה מייד מחמת ציווי הקב"ה, כיון שהי' מקטני אמנה וכני"ל, - אך מי"מ ברגע שדחקהו המים והוא נכנס לתיבה, אזי סיבת כניסתו לתיבה לא הייתה רק מחמת

וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּל אֲשֶׁר צִוְּהוּ ה': וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמַּבּוּל הָיָה מַיִם עַל הָאָרֶץ: וַיֵּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנָשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּבָה מִפְּנֵי מַיִם הַמַּבּוּל: (ז, ה-ז).

הנה מהפסוקים הני"ל יש מקום להוכיח ולפשוט ספק חדש שהסתפקתי בו בשנה האחרונה, כאשר זכינו שירדו גשמי ברכה בדרכנו לתפילת שחרית בשבת.

דהנה קיי"ל בשו"ע (או"ח סי' שא, א) 'אין לרוץ בשבת אלא אי"כ הוא לדבר מצוה כגון לבית הכנסת או כיוצא בו', וביאר במשנ"ב (ס"ק א) 'אין לרוץ בשבת - שנאמר 'וכבדתו מעשות דרכיך', ודרשו שלא יהא הילוכך בשבת כהילוכך בחול, שדרך האדם למהר ולרוץ אחר עסקו'.

והתעוררתי לדון בנידון נפלא שיש להסתפק בו, לדעת אלו הסוברים שהאיסור לרוץ בשבת הוא גם כאשר יורדים גשמים והוא רוצה לרוץ בכדי להינצל מהגשמים, דמ"מ ס"ל דגם בכה"ג אסור לרוץ בשבת (עי' להלן באות י, שנחלקו בזה גדולי הדור).

לדעתם יש להסתפק, מה הדין במי שהולך כדרכו להתפלל בבית הכנסת, ובאמצע דרכו התחילו לרדת גשמים, דיל"ע האם יהי' מותר לו כעת לרוץ לבית הכנסת, אם לאו.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה מצד אחד יש לדון ולומר, דכיון דקיי"ל בשו"ע הני"ל שלדבר מצוה מותר לרוץ בשבת, אי"כ יהי' מותר לו לרוץ כעת לביהכניס, כיון שריצתו היא לדבר מצוה.

אך מאידך יש לדון ולומר, דאם תמיד הוא אינו רגיל לרוץ בדרכו לתפילה, ורק כעת הוא רוצה לרוץ בכדי להינצל מהגשמים, אי"כ יש לדון דיתכן דאסור לו לרוץ כעת.

כיון די"ל דכל ההיתר לרוץ לדבר מצוה, הוא רק אם סיבת ריצתו כעת, היא מחמת שרוצה לרוץ למצוה, - אך אם כל סיבת ריצתו כעת היא רק מחמת הגשמים, אי"כ י"ל דאין לו את ההיתר לרוץ לדבר מצוה, ואע"פ שבאמת במציאות הוא רץ לדבר מצוה.

- ח -

אמנם אכתי יש לשאול, מדוע הסטיפלער לא גמר בדעתו, שכעת לאחר שהוא נאלץ לרוץ מחמת הגשמים, אזי הוא גומר בדעתו, שסיבת ריצתו היא גם מחמת שהוא באמת רוצה כעת לרוץ לדבר מצוה שהי' בדרכו לקיימו, וא"כ יהי' מותר לו לרוץ, כיון דמותר לרוץ לדבר מצוה.

ולכאוי' יש לפשוט מזה גם את הנידון הבי' שהסתפקנו בו, שי"ל שהסטיפלער לא הי' יכול לטעון כך, כיון שאין זו טענה נכונה, כיון שהאמת היא שמחמת הדבר מצוה לא הי' בדעתו לרוץ, ולכן הוא לא יכל לטעון שסיבת ריצתו כעת, הינה גם מחמת שהוא באמת רוצה לרוץ לדבר מצוה, וא"כ הוא לא יכל להגדיר את מעשה ריצתו כריצה לדבר מצוה.

- ט -

אך מעתה צ"ב טובא בזה, שהרי מצינו בנח שאע"פ שהוא נכנס לתיבה רק כאשר דחקוהו המים, אך מ"מ כיון שהוא נכנס לתיבה גם עם כוונה לקיים את מה שציווהו הקב"ה להיכנס לתיבה, לכן שפיר נכתב עליו בפסוק, וַיַּעַשׂ נַח כְּכָל אֲשֶׁר צִוְּהוּ ה', - וא"כ לכאוי' מוכח, שגם אדם שרץ מחמת הגשמים, הרי הוא יכול לטעון שהינו רץ גם מחמת שרוצה לרוץ לדבר מצוה וכנ"ל.

וא"כ לכאוי' שוב צ"ב מדוע הסטיפלער לא רץ, והרי דאי שהוא הי' בדרכו לדבר מצוה, והוא יכל לגמור בדעתו שהינו רץ גם בכדי לרוץ לדבר מצוה וכנ"ל, ויש לפלפל.

- י -

ולעצם הנידון האם מותר לרוץ בשבת מפני הגשמים, עיי' בשו"ת 'שבט הלוי' (ח"א סי' נח) ובספר 'ארחות שבת' (פכ"ב סעיף לד), שנקטו שמותר לרוץ מפני הגשמים בשבת.

אמנם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א ציין בספרו 'קרית מלך' (שבת פכ"ד ה"ד) למדרש דברים רבה (החדש, פרשה יח) שמבואר שם שאסור לרוץ בשבת מפני הגשמים, וכן הביא בספר 'דרך שיחה' (עמ' רעט) שמרן שליט"א השיב לו, שאסור לרוץ בשבת מפני הגשמים, עיי"ש ואכמ"ל.

ניתן לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה
ע"י הקלטת תגובות הערות והוספות
בקו 'מים זכים': 02-633-5850

כמו כן בקו זה ניתן להאזין
לתגובות שהתקבלו במערכת

המען לתגובות: יצחק זאב כגן
רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית
טל': 1515-271-55442 (תא קולי)
פקס: 02-655-0973 (מערכת נסיונית)
דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM

שדחקוהו המים, אלא באמת באותו רגע הוא כבר האמין לגמרי, במה שאמר לו הקב"ה שיהי' מבול, והוא נכנס לתיבה גם עם כוונה לקיים את מה שציווהו הקב"ה להיכנס לתיבה, - ולכן שפיר נכתב בפסוק על כניסת נח לתיבה, וַיַּעַשׂ נַח כְּכָל אֲשֶׁר צִוְּהוּ ה'.

ומעתה לפי"ז יש לדון דה"ה נמי בנידו"ד, במי שרוצה לרוץ לתפילה מחמת הגשמים, די"ל שהוא יוכל כעת לטעון ולומר, שאע"פ שולא הגשמים הוא באמת לא הי' רץ כלל, אך כעת לאחר שהוא נאלץ לרוץ מחמת הגשמים, אזי הוא גומר בדעתו, שסיבת ריצתו היא גם מחמת שהוא באמת רוצה כעת לרוץ לתפילה, - וא"כ יהי' מותר לו לרוץ, כיון דמותר לרוץ לדבר מצוה (וע"ע בזה).

- ה -

אמנם יש להוסיף ולפלפל בזה טובא, וכדלהלן.

דהנה בספר הנפלא על רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א 'אלא ד' אמות של הלכה' (פ"ה סעיף ג) מובא המעשה דלהלן: בעידנא חדא ביום שבת, כשיצא מרן שליט"א לצידו של אביו מרן הסטיפלער זצ"ל מביהכנ"ס, לפתע זלפו גשמים, ואביו מרן זצ"ל הלך לאיטו, ושאל אותו בנו מרן שליט"א, מדוע אינו ממחר והא גשמים מזלפים, והשיב לו כי אסור לרוץ בצאתו מביהכנ"ס (עיי' בשו"ע או"ח סי' צ, יב).

ואח"כ כשהתרחקו מביהכנ"ס שאל מרן שליט"א שנית, מה הטעם שאינו ממחר לרוץ אפי' שהגשם יורד בזעף, והשיב הסטיפלער זצ"ל שהרי שבת היום (ואין לרוץ בשבת) ע"כ, - (ועיקר המעשה הנ"ל הובא גם בספר 'תולדות יעקב' עמ' רו, עיי"ש).

- ו -

ולכאוי' יש לפשוט מהמעשה הנ"ל, את בי' הנידונים שהעלינו לעיל (באות א ובאות ב), דהנה זה ידוע ופשוט שמרן הסטיפלער זצ"ל ניצל את זמנו וקיים הרבה מצוות בכל רגע ורגע פנוי, וא"כ בודאי כשיצא מביהכנ"ס, יציאתו הייתה לדבר מצוה, (לקיום מצות סעודת שבת, או בכדי ללכת ללמוד תורה בביתו וכדו').

וא"כ יש לשאול מדוע מרן הסטיפלער נמנע מלרוץ בשבת אע"פ שירדו גשמים, והרי מותר לרוץ בשבת לדבר מצוה, ובודאי הסטיפלער יצא מביהכנ"ס בכדי ללכת לדבר מצוה וכנ"ל.

- ז -

ולכאוי' יש לפשוט מזה את הנידון האי' שהסתפקנו בו, שי"ל שכל ההיתר לרוץ לדבר מצוה, הוא רק אם סיבת ריצתו כעת, היא מחמת שרוצה לרוץ למצוה.

אך אם כל סיבת ריצתו כעת היא רק מחמת הגשמים, א"כ י"ל דאין לו את ההיתר לרוץ לדבר מצוה, ואע"פ שבאמת במציאות הוא רץ לדבר מצוה, - וי"ל דלכן הסטיפלער לא רצה לרוץ מחמת הגשמים, ואע"פ שבמציאות הוא הי' בדרך לדבר מצוה.

ניתן לתרום להוצאת העלון, דרך עמדות 'נדרים פלוס' - [נלעבור לקופות נוספות - להיכנס ל'קרבן צרכי הרבים' - ולגולל למשבצת המצויינת: 'עלון מים זכים'] - הדברים נכתבו לעורר לב המעייין בלבד - ניתן לקבל את העלון במייל, ע"י שליחת בקשה לחז"ל של המערכת. להנצחת שמות לע"נ ולרפ"ש וכדו' (50), ובכל ענייני העלון, ניתן לפנות: 1515-271-55442 (תא קולי)